

# JĖZAUS ĮVAIZDIS KRIKŠČIONYBĖJE IR ISLAME

**REMIGIJUS OŽELIS**

*Klaipėdos universitetas*

## **Anotacija**

*Straipsnyje pristatomas dviem 600 metų Lietuvoje gyvuojančioms religinėms tradicijoms (krikščionybei ir islamui) bendras asmuo – Jėzus. Pristatyti sampratos apie Jėzų panašumai ir skirtumai krikščionybėje ir islame. Atskleista, kad krikščioniškajai ir islamiškajai sampratoms būdinga tai, kad Jėzus yra prasidėjęs iš Šventosios Dvasios, gimęs iš Mergelės Marijos, gyvendamas žemėje darė stebuklus, vykdė žemėje pranašiską misiją, įžengė į dangų, grįš pasaulio pabaigoje. Tačiau islamas neigia, o krikščionybė pripažįsta tai, kad Jėzus kentėjo, buvo nukryžiuotas, mirė, trečią dieną prisikėlė iš numirusiuju, yra Dievo Sūnus, Viešpats, Švenčiausios Trejybės Asmuo.*

*PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Jėzus, įvaizdis, krikščionybė, islamas, Koranas, Šventasis Raštas.*

## **Abstract**

*The article presents the person of Jesus who is common to two religious traditions – Christianity and Islam – both of which have existed in Lithuania for 600 years. It also states the similarities and differences of understanding Jesus in those religions. The study reveals that both in Christian and Islamic conceptions Jesus is conceived by the Holy Spirit, born of the Virgin Mary, performed miracles and conducted prophetic mission while living on Earth, ascended into heaven and will return at the end of the world. However, Islam denies while Christianity acknowledges that Jesus suffered and was crucified, died, rose on the third day, is the God's Son, the Lord, the Person of the Holy Trinity.*

*KEY WORDS: Jesus, image, Christianity, Islam, Koran, Bible.*

## Įvadas

Jau 600 metų kaip Lietuva yra krikščioniška šalis, čia puoselėjama krikščioniškoji kultūra. 80% Lietuvos gyventojų save įvardija Katalikų Bažnyčios nariais. Bet nereikėtų pamiršti, kad islamas, viena didžiųjų monoteistinių pasaulio religijų, apie kurios išpažinėjus šiandien krikščionys girdi vis dažniau, Lietuvoje gyvuoja taip pat jau 600 metų ir pripažįstama viena iš devynių tradicinių religijų. Krikščionybė ir islamas įneša savo indėlį į Lietuvos kultūrinį gyvenimą. Abi religinės tradicijos turi panašumų: abiejose tikima vieną Dievą (arabų kalbos žodis *Allah* reiškia Dievas), kuris apreiškė savo valią Šventuosiuose Raštuose, laukiama pasaulio pabaigos, kai triumfuos Dievo teisingumas ir galia, Abraomas pripažįstamas kaip tikėjimo tėvas, tik dažnai nepastebėtas lieka tas pats abiem tradicijoms bendras asmuo – Jėzus iš Nazareto.

Šio straipsnio tikslas: lyginant pristatyti Jėzaus įvaizdį krikščionybėje ir islame. Musulmonų ir krikščionių polemika Jėzaus statuso klausimu – neišspręsta. Plėtojant religijų dialogą, geriausia, ką krikščionys ir musulmonai gali padaryti, tai pažinti abiejų religijų Jėzaus sampratas.

Tyrimo objektas: Jėzaus samprata krikščionybėje ir islame.

Uždaviniai: aptarti Jėzaus sampratą krikščionybėje ir islame, įvardinti Jėzaus sampratos panašumus ir skirtumus šiais aspektais: 1) prasidėjimas iš Šventosios Dvasios; 2) gimimas iš Mergelės Marijos; 3) stebuklų darymas; 4) kenčiantis, nukryžiuotas; 5) prisikėlęs; 6) įžengęs į dangų; 7) grįšiantis pasaulio pabaigoje; 8) Dievo Sūnus, Viešpats; 9) pranašas; 10) Švenčiausios Trejybės Asmuo.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros sisteminio tyrimo, lyginamosios analizės ir apibendrinimo.

Kadangi pagrindinis šaltinis apie Jėzų krikščionims yra Šventasis Raštas, o musulmonams – Koranas, pirmiausia tyrime remiamasi šiais šventaisiais raštais, taip pat oficialiais Katalikų Bažnyčios dokumentais (Vatikano II Susirinkimo nutarimais, Katalikų Bažnyčios katekizmu) bei šių religijų ekspertais (T. Khalidi, K. L. Woodward, E. Račiumi).

## 1. Jėzus – prasidėjęs iš Šventosios Dvasios / Dievo

### 1.1. Krikščionybėje

„Jėzaus Kristaus gimimas buvo toksai. Jo motina Marija buvo susižadėjusi su Juozapu; dar nepradėjęs jiems kartu gyventi, Šventosios Dvasios veikimu ji tapo nėščia“ (Mt 1, 18). Šventoji Dvasia siunčiama pašventinti Merge-

lės Marijos iščių ir dievišku būdu padaryti ją vaisingą, kad pradėtų amžinąjį Tėvo Sūnų, kuris iš jos gaus žmogiškąją prigimtį. Dieviškas atsakas į Marijos klausimą: „Kaip tai įvyks, jeigu aš nepažįstu vyro?“ (Lk 1, 34) nurodė Dvasios galybę: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs“ (Lk 1, 35; KBK 484–485).

Bažnyčia išpažįsta, kad Jėzus buvo pradėtas Mergelės Marijos iščiose vien Šventosios Dvasios galia, ir patvirtino kūnišką šio įvykio aspektą: Jėzus buvo pradėtas „iš Šventosios Dvasios, be vyro“ (DS 503; KBK 496). Krikščionys pripažįsta nepaprastą Jėzaus prasidėjimą iš Šventosios Dvasios.

## **1.2. Islame**

Korane kalbama apie Dievo siųstą būtybę Marijai pranešti, kad ji pagimdys Jėzų. Marija paklaususi, kaip ir iš kur aš turėsiu sūnų, jei manęs nė vienas vyras niekada nelietė ir niekados aš nebuvau nedora. Tada Dievo pasiuntinys (angelas Gabrielius) pasakė, kad tai pasakė Viešpats, Visagalis Dievas, Jam tai yra lengva, ir Dievas padarys, kad Jėzus būtų ženklui ir palaima žmonėms. Taip Dievo nuspręsta (Koranas 19, 19–21).

Kitoje Korano vietoje rašoma, kad Marijai paklausus, kaip tai įvyks, jai buvo atsakyta, kad Dievas sukuria, ką Jis nori. Kada Jis ką nors nusprendžia, Jis tiktai pasako: „Būk“, ir tai atsiranda (Koranas 3, 47). Kaip Dievas sukūrė Adomą iš dulkių, pasakęs „Būk“, ir jis atsirado, taip ir Jėzus yra Dievo sukurtas Marijos iščiose (Koranas 3, 59).

Galima teigti, kad musulmonai tiki stebuklingu, antgamtiniu Jėzaus prasidėjimu Marijos iščiose. Tik Jėzus ir jo motina gimė nepaliesiti šėtono. Iš islamo pranašų tik Jėzus prasidėjo antgamtiniu būdu, net Mahometas turėjo būti nuskaistintas angelų prieš jam tampant pranašu.

## **2. Jėzus – gimęs iš Mergelės Marijos**

### **2.1. Krikščionybėje**

Krikščionys tiki, kad Marija, būdama mergelė, buvo susižadėjusi su Juozapu. „Jėzaus Kristaus gimimas buvo toksai. Jo motina Marija buvo susižadėjusi su Juozapu, dar nepradėjus jiems kartu gyventi, Šventosios Dvasios veikimu ji tapo nėščia“ (Mt 1, 18). Juozapui „negyvenus su ja kaip vyrui, ji pagimdė Sūnų, kurį jis pavadino Jėzumi“ (Mt 1, 25).

Kad galėtų būti Išganytojo Motina, Marija „buvo Dievo aprūpinta tokio uždavinio vertomis dovanomis“ (LG 56). Angelas Gabrielius Apreiškimo metu ją sveikina kaip „malonėmis apdovanotąją“ (Lk 1, 28). Iš tiesų, kad galėtų tikėdama laisvai pritarti jai apreikštam pašaukimui, ji turėjo būti kupina Dievo malonės.

Amžiams bėgant, Bažnyčia suvokė, kad Dievo „malonėmis apdovanotoji“ Marija buvo atpirkta nuo pat savo prasidėjimo momento. Tai teigia Nekaltojo Prasidėjimo dogma, Popiežiaus Pijaus IX paskelbta 1854 metais: Švenčiausioji Mergelė Marija nuo pirmos prasidėjimo akimirkos ypatinga Visagalio Dievo malone ir privilegija dėl žmonijos Atpirkėjo Jėzaus Kristaus nuopelnų buvo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės ir nė kiek jos nesutepta (DS 2803; KBK 490–491). Gilindama savo tikėjimą mergaitiška Marijos motinyste, Bažnyčia ėmė išpažinti, kad Marija visuomet liko tikra Mergelė (DS 427; KBK 499), net ir pagimdžiusi žmogumi tapusį Dievo Sūnų. Jėzaus gimimas Jo Motinos „mergaitiškos nekaltybės ne tik nepažeidė, bet dar pašventino“ (LG 57; KBK 499).

Krikščionys gerbia Mariją, iš kurios gimė Jėzus Kristus, antrasis Švenčiausios Trejybės asmuo, ir pripažįsta Mariją Mergele.

## 2.2. Islame

Korane rašoma, kad Marijai pasitraukus nuo savo artimųjų į vietą rytuose, atsitvėrus uždanga nuo artimųjų, Dievas jai atsiuntė Dvasią – angelą Gabrielį. Apsireiškė jis jai žmogumi, kupinas pagarbos jai. Gabrielius pasakė: Iš tiesų, aš – tavo Viešpaties, Gailestingojo Dievo, pasiuntinys, kad praneščiau tau apie dovanojamą sūnų teisingą tau. Marija pasakė: Iš tiesų, kaip ir iš kur aš turėsiu sūnų, jei manęs nė vienas vyras niekada nelietė ir niekadęs aš nebuvau nedora (Koranas 19, 16–21).

Galima teigti, kad Jėzaus prasidėjimo aplinkybės Korane iš esmės panašios į Naujojo Testamento. Angelas Marijai apreiškia Dievo jai suteiktą malonę, kad ji pradės ir pagimdys sūnų, kurį pavadins Jėzumi. Tačiau, remiantis Koranu, Marija gimdo kitomis aplinkybėmis, nei parašyta Šventajame Rašte: viena, prie nudžiūvusios palmės. „Gimdymo skausmai ją apėmė prie palmės kamieno ir ji pasakė: „O, kad aš būčiau numirusi iki to ir būčiau visų užmiršta!“ Ir kūdikis atsiliepė jai: „Neliūdėk: tavo Viešpats padarė po tavo kojomis upelį; palenk prie savęs palmę, ir ji tau numes šviežių datulių, tad valgyk ir gerk, ir atvėsink savo akis, o jei pamatytumei žmogų, sakyk: „Iš tiesų aš darčiau Maloningajam tylėjimo įžadus ir šiandien nekalbėsiu su jokių žmogumi“. Tada ji nunešė kūdikį pas savuosius“ (Koranas 3, 17–20).

George'o Washingtono universiteto Islamo studijų profesorius Seyyedas Hoseinas Nasras pastebėjo, kad yra nemažai krikščionių, kurie neigia Jėzaus gimimą iš nekaltos mergelės, tuo tarpu ši istorija yra aprašyta musulmonų Korane, kur tvirtinama, kad ji teisinga. „Tai labai keista situacija: musulmonai gina stebuklingą Jėzaus gimimą, o vakariečiai jį neigia“, – sako S. H. Nasras (Woodward, 2000).

Musulmonai tiki, kad Marija buvo skaisti mergelė, kuri stebuklingai pagimdė Jėzų (The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison, 2007). Marija laikoma pačia skaisčiausia moterimi visame sutvertajame pasaulyje per visą istoriją. Korane minimas tik vienas moters vardas – Marija. „O Marija, Dievas išrinko tave Jėzaus motina. Padarė tave skaisčia ir išrinko iš visų pasaulio moterų“ (Koranas 3, 42).

### **3. Jėzus – stebuklingų darbų darytojas**

#### **3.1. Krikščionybėje**

Jėzus, skelbdamas Dievo karalystę, savo žodžius palydi daugeliu „galingų darbų, stebuklų ir ženklų“ (Apd 2, 22), kurie rodo, kad Dievo karalystė yra Jame ir kad Jis yra skelbtasis Mesijas (Lk 7, 18–23). Jėzaus daryti stebuklai rodo, kad Jį „yra siuntęs Tėvas“ (Jn 5, 36). Jie ragina Juo tikėti (Jn 10, 25). Tiems, kurie tikėdami kreipiasi į Jį, Jis duoda, ko prašomas (Mk 10, 52). Tad stebuklai tvirtina tikėjimą tuo, kuris daro savo Tėvo darbus, jie patvirtina, kad Jis yra Dievo Sūnus (Jn 10, 31–38; KBK 547–548). Žmonės stebėjosi, matydami nebylius kalbant, luošius pasveikstant, raišus tiesiai vaikščiojant ir akluosius regint. Ir garbino žmonės Izraelio Dievą (Mt 15, 31).

Kai kurių žmonių išlaisvinimas iš žemiško blogio – bado (Jn 6, 5–15), ne-teisybės (Lk 19, 8), ligų ir mirties (Mt 11, 5) – yra Jėzaus mesijiniai ženklai; bet Jis atėjo ne tam, kad sunaikintų visą žemišką blogį (Jn 18, 36), o kad išlaisvintų žmones iš dar sunkesnės vergovės – nuodėmės (Jn 8, 34–36), kuri trukdo jiems vykdyti savo pašaukimą būti Dievo vaikais ir yra jų viso žmogiško vergavimo priežastis. Jėzaus egzorcizmai išlaisvina žmones iš demonų valdžios (Lk 8, 26–39; KBK 549–550). Jis nebuvo stebukladarys ar burtininkas, daręs neįprastus dalykus akims dumti ar siekdamas pripažinimo. Jo stebuklai rodė Tėvo gailėstingumą visiems kenčiantiems ir stokojantiems (plg. Mt 15, 32).

Jėzaus stebuklai atskleidė jo dieviškąją galią. Taigi krikščionys tiki Jėzų darius stebuklus, nes jis buvo Dievo Sūnus, išikūnijęs Dievas.

#### **3.2. Islame**

Islame tikima, kad Jėzus darė stebuklingus darbus nuo gimimo. Jis stebuklingai kalbėjo dar būdamas lopšyje (The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison, 2007). Štai atėjo Marija nešdama vaiką – Jėzų pas savo tautą. Jie pasakė: „O Marija! Iš tiesų tu padarei neįtikėtiną dalyką. Tavo tėvas nebuvo negarbingu žmogumi ir tavo motina nebuvo pasileidėle!“ Tada ji parodė į Jį. Jie pasakė: „Kaip mes pasikalbėsime su vaiku lopšyje.“ Kūdikis Jėzus pasakė: „Iš tiesų! Aš Dievo tarnas. Jis davė man knygą ir padarė mane

pranašu“ (Koranas 19, 29–30). Ką tik gimusio kūdikio kalbėjimas – vienas didžiausių islame Jėzui priskiriamų stebuklų.

Ir toliau Korane Jėzus vaizduojamas kaip darantis stebuklingus darbus: stebuklingai išgydo akluosius, raupsuotuosius ir prikelia mirusiuosius. Taigi pasirodo kaip Mesijas. Musulmonai neturi melstis ir prašyti malonių iš nieko kito – tik iš Dievo. Vis dėlto religinių apeigų metu daugelis meldžia malonių iš Jėzaus arba Marijos (Woodward, 2000).

Jėzui priskiriamas stebuklas yra ir nulipdyto molinio paukščio atgijimas Jėzui į jį papūtus. „Aš atėjau pas jus su ženklų iš jūsų Viešpaties: aš padarysiu jums iš paprasčiausio molio paukščio skulptūrą ir įkvėpsiu į ją gyvybę, ir skulptūra taps paukščiu pagal Dievo valią. Ir aš išgydysiu aklius ir raupsuotuosius, ir prikelsiu numirusiuosius pagal Dievo valią“ (Koranas 3, 49).

Nei Koranas, nei formalios islamo tradicijos didžiajam islamo pranašui Mahometui nepriskiria jokių stebuklų darymo. Korane tvirtinama, kad tik Jėzus darė stebuklus. Taigi musulmonai tiki, kad Jėzus nuo gimimo darė stebuklingus darbus: kalbėjo lopšyje, stebuklingai gydė sergančiuosius, prikėlė mirusiuosius.

## **4. Jėzus – kenčiantysis, prikaltasis prie kryžiaus**

### **4.1. Krikščionybėje**

Sutikęs pakrikštyti Jėzų drauge su nusidėjėliais (Lk 3, 21), Jonas Krikštytojas Jame išvydo ir kitiems parodė Dievo Avinėlį, kuris naikina pasaulio nuodėmę (Jn 1, 29). Tuo jis pareiškė, kad Jėzus yra ir kenčiantis Dievo Tarnas, kuris, burnos nepravėręs, leidžiasi vedamas pjauti (Jer 11, 19) ir ant savo pečių neša daugelio nuodėmę (Iz 53, 12), ir velykinis Avinėlis, Izraelio atpirkimo simbolis nuo pirmųjų Velykų (Jn 19, 36; KBK 608).

Jėzus parodė žmonėms savo meilę iki galo (Jn 13, 1), nes „nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 13). Taip kančioje ir mirtyje Jo žmogystė tapo laisvu ir tobulu Jo dieviškiosios, žmonių išganymo trokštančios meilės įrankiu (Žyd 2, 10.17–18). Jis iš tikrųjų laisvai sutiko kentėti ir mirti iš meilės savo Tėvui ir žmonėms, kuriuos Tėvas nori išgelbėti: „Niekas neatima jos [gyvybės] iš manęs, bet aš pats ją laisvai atiduodu“ (Jn 10, 18). Dievo Sūnus absoliučiai laisvas ėjo į mirtį (Mt 26, 53; KBK 609).

Jėzus reali kančia ir reali mirtis ant kryžiaus – tai paties Dievo Tėvo dovana: Tėvas atiduoda savo Sūnų, kad mus sutaikintų su savimi (1Jn 4, 10). Drauge tai yra auka žmogumi tapusio Dievo Sūnaus, kuris laisva valia ir iš meilės (Jn 15, 13) paaukoja savo gyvybę (Jn 10, 17–18) Tėvui per Šventąją Dvasią (Žyd 9, 14), kad išpirktų mūsų neklusnumą (KBK 614).

„Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai“ (1 Kor 15, 3). Tad iš meilės pakluses Tėvui „iki kryžiaus mirties“ (Fil 2, 8), Jėzus įvykdė atsiteisimo misiją (Iz 53, 10), kaip kenčiantis Dievo Tarnas, kuris nuteisino daugelį ir prisimėmė jų bausmę už kaltes (Rom 5, 19; KBK 623). Todėl mes, „jeigu esame mirę su Kristumi, tikime ir gyvensią su Juo. Mes žinome, kad, prisikėlęs iš numirusių, Kristus daugiau nebemiršta; mirtis Jam nebeturi galios“ (Rom 6, 8–9). Taigi krikščionys tiki, kad Jėzus realiai kentėjo, tikrai buvo nukryžiuotas ir tikrai mirė ant kryžiaus už žmones.

## **4.2. Islame**

Islamas teigia, kad Jėzus nebuvo nukryžiuotas, kaip skelbia krikščionys, o buvo išgelbėtas nuo savo priešų. Kenčiančio tarno idėja svetima islamui. Remiantis Koranu, Jėzus nebuvo paliktas žydų patyčioms, jie tik patys taip įsivaizdavo. Dievas išgelbėjo Jėzų pasiimdamas Jį pas save. Korane sakoma: „Jie jo nenudūrė, jie jo nenukryžiuojo, jų rankose tebuvo jo atvaizdas“ (Koranas 4, 156).

Jėzus nebuvo nukryžiuotas, nors pati nukryžiuavimo scena nepaneigiama. Dievas tiesiog pergudravo besikėsinančius į Jėzų. „Kai kurie sako: „Iš tiesu, mes nužudėme Jėzų, Marijos sūnų, Dievo pranašą. Dievas pasakė: „Jie neužmušė Jėzaus ir nenukryžiuojo, jiems taip pasirodė“ (Koranas 4, 157).

„Dievas neleistų nužudyti savo pranašo, – sako Manchesterio (Anglija) tarptautinės konsultacijos religijos, mokslo ir kultūros klausimais direktorius Martinas Palmeris. – Jeigu Jėzus būtų nukryžiuotas, tai reikštų, kad Dievas išsižadėjo savo pranašo“ (Woodward, 2000). Taigi musulmonai nepripažįsta, kad Jėzus buvo realiai nukryžiuotas ir miręs.

## **5. Jėzus – prisikėlusysis**

### **5.1. Krikščionybėje**

Jėzaus Prisikėlimo tiesa yra mūsų tikėjimo Kristumi viršūnė; ši tiesa, pirmosios krikščionių bendruomenės įtikėta ir išgyventa, Tradicijos perduota kaip pagrindinė, pagrįsta Naujojo Testamento dokumentais, drauge su Kryžiumi skelbiama kaip esminė Velykų paslapties dalis. Kristaus prisikėlimo slėpinys yra realus įvykis, kaip liudija Naujasis Testamentas, jis turėjo istoriškai konstatuoti apaiškų. Apaštalas Paulius rašo: „Pirmausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; Jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai; Jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai“ (1 Kor 15, 3–5). Neįmanoma Kristaus prisikėlimo perkelti už fizinės tikrovės ribų ir nepripažinti kaip istorinio įvykio. Prisikėlusio Jėzaus ryšys su mokiniais yra tiesioginis, jie gali Jį paliesti

(Jn 20, 27), drauge su Juo valgyti (Lk 24, 30). Taip Jėzus ragina mokinius įsitikinti, kad Jis nėra dvasia (Lk 24, 39), o svarbiausia, kad prisikėlęs kūnas, kuris jiems matomas, yra tas pats, kuris buvo kankintas ir nukryžiuotas, nes jame tebėra kančios žymių (Lk 24, 40; KBK 638–645).

Šventasis Raštas kalba apie Jėzaus prisikėlimą. „Prisikėlęs anksti rytą, pirmąją savaitės dieną, Jėzus pirmiausia pasirodė Marijai Magdaliaitei, iš kurios buvo išvaręs septynis demonus. Ši nuėjusi pranešė Jo bičiuliams, kurie gedėjo ir verkė. Tie, išgirdę, kad Jis gyvas ir kad ji pati Jį mačiusi, netikėjo. Paskui Jėzus pasirodė dviem iš jų kelyje į kaimą, tačiau kitokių pavidalu. Ir šitie sugrįžę paskelbė visiems kitiems, bet ir jais anie netikėjo. Galop pasirodė visiems Vienuolikai, kai jie sėdėjo už stalo; priekaištavo jiems už netikėjimą ir širdies kietumą, kad netikėjo tais, kurie buvo matę Jį prisikėlusį“ (Mk 16, 9–14; žr. Lk 24, 36–42; Mt 29, 9–10).

Taigi krikščionys tiki, kad Jėzus trečią dieną po mirties prisikėlė iš numirusiųjų.

### 5.1. Islame

Kadangi islamas neigia realiai Jėzų buvus nukryžiuotą ir mirusį, todėl nieko nekalba ir apie prisikėlimą. Jėzaus mirtis buvo tik regimybė, iliuzija, nes Dievas jį gyvą pasiėmė pas save (Koranas 4, 157).

## 6. Jėzus – įžengusysis į dangų

### 6.1. Krikščionybėje

„Baigęs jiems kalbėti, Viešpats Jėzus buvo paimtas į dangų ir atsisėdo Dievo dešinėje“ (Mk 16, 19). Per keturiasdešimt dienų po prisikėlimo, kai Jis su savo mokiniais bendrai valgė ir gerė (Apd 10, 41), aiškino jiems apie Dievo karalystę (Apd 1, 3), Jo garbę dar dengė paprasta žmogaus išvaizda (Mk 16, 12). Paskutinis Jėzaus pasirodymas baigėsi galutiniu Jėzaus, kaip žmogaus, įžengimu į dieviškąją garbę; tai simbolizavo debesis (Apd 1, 9) ir dangus (Apd Lk 24, 51), kuriame Jis dabar sėdi Dievo dešinėje (Mk 16, 19; KBK 659).

Tik tas, kuris išėjo iš Tėvo, gali grįžti pas Tėvą, būtent Kristus (Jn 16, 28). „Niekas nėra pakilęs į dangų, kaip tik Žmogaus Sūnus, kuris nužengė iš dangaus“ (Jn 3, 13). Dabar Kristus sėdi Tėvo dešinėje. Tėvo dešinė mums reiškia dievišką garbę ir šlovę, kurios apsuptas yra Dievo Sūnus, nuo amžių esąs Dievas ir vienos prigimties su Tėvu, nes Jis įsikūnijo ir Jo kūnas drauge buvo išaukštintas, tai Jis ir su kūnu sėdi Tėvo dešinėje (KBK 661, 663).

Jėzaus Kristaus Žengimas į dangų ženklina galutinį Jėzaus, kaip žmogaus, įėjimą į dangiškąsias Dievo valdas, iš kurių Jis sugrįš (Apd 1, 11), bet kurios



iki tol slėps Jį nuo žmonių akių (Kol 3, 3). Taigi krikščionybėje išpažįstama, kad Jėzus keturiasdešimtą dieną po prisikėlimo išžengė į dangų.

## **6.2. Islame**

Nors Mahometas yra žymiausias pranašas, vis dėlto jis turi mirti. Bet Jėzus nemiršta ir neprisikelia. Musulmonai tiki, kad Jėzus paprašė Dievo išgelbėti Jį nuo nukryžiuavimo. Dievas išklausė Jo maldą ir paėmė Jį tiesiai į dangų. „Dievas Jį pasiėmė pas save. Dievas yra visagalis“ (Koranas 4, 157). „Daug vakariečių taip pat netiki, kad Jėzus išžengė į dangų. Musulmonai tiki“, – sako S. H. Nasras (Woodward, 2000).

Taigi nors islamo ir krikščionybės teiginiai nesutampa išžengimo į dangų laiko aspektu, ir vieni, ir kiti tiki, kad paėmimo į dangų metu Jėzus nebuvo miręs. Remiantis Naujuoju Testamentu, Jėzus buvo nukryžiuotas ir prieš išžengdamas į dangų nugalėjo mirtį. Korane teigiama, kad Dievas Jį gyvą paėmė į dangų (Kristaus keliai, 2001).

## **7. Jėzus – grįžtantysis pasaulio pabaigoje**

### **7.1. Krikščionybėje**

Jėzui išžengus į dangų, artinasi garbingasis Jo atėjimas (Apr 22, 20), nors ir ne mūsų reikalas „žinoti laiką ir metą, kuriuos Tėvas nustatė savo galia“ (Apd 1, 7; KBK 673). Kristaus karalystė, sudabartinta Jo Bažnyčioje, dar turi būti galutinai atbaigta Jėzaus atėjimu į žemę „su didžia galybe ir garbe“ (Lk 21, 27). Karalystę dar puola piktosios jėgos (2 Tes 2, 7), nors jos jau yra iš esmės nugalėtos Kristaus Velykų (KBK 671).

Krikščionys tiki, kad Teismo dieną, pasaulio pabaigoje, Jėzus Kristus garbingai ateis ir gėris galutinai triumfuos prieš blogį.

### **7.2. Islame**

Dievas Jėzų pasiėmęs ne visam laikui – jis grįš žemėn pasaulio pabaigoje ir pats bus pasaulio pabaigos ženklas (Koranas 43, 61). Vienoje seniausių ir žymiausių pasaulio mečečių – Damasko Umajadų mečetėje yra Jėzaus minaretas, per kurį, remiantis islamo tradicija, Jėzus antrą kartą ateis į žemę pasaulio pabaigos išvakarėse. Apie antrąjį Jėzaus atėjimą Mahometas yra sakęs, kad Marijos sūnus neilgai trukus nusileis tarp jūsų kaip teisingas valdovas ir sulaužys kryžius bei išskers kiaules, pakvies visus žmones į islamą (Muhammad Saalih al-Munajjid, 2007).

Musulmonai tiki, kad priartėjus pasaulio pabaigai Jėzus nužengs nugalėti Antikristo ir ištaisyti klaidų Raštuose. Jo atėjimas įrodys, kad nukryžiuavimas buvo tik mitas, ir Jis galiausiai mirs natūralia mirtimi. „Jėzus grįš kaip mu-

sulmonas, – sako S. H. Nasras, – tuo požiūriu, kad jis suvienys visus tikinčiuosius per nuolankumą vienam Dievui“ (Woodward, 2000).

Taigi musulmonai gerbia Jėzų, laukdami Jo antrą kartą ateinant. Jėzus grįš į žemę Paskutiniojo teismo dieną tam, kad sunaikintų apsišaukėlį Mesiją ir sugrąžintų žmonėms ramybę, teisingumą.

## 8. Jėzus – Dievo Sūnus, Viešpats

### 8.1. Krikščionybėje

Apaštalų Tikėjimo išpažinime Jėzaus – antrojo Trejybės Asmens – gimimas nusakomas žodžiais: „Tikiu Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūną“, Nikėjos-Konstantinopolio *Credo*: „Tikiu Sūną Jėzų Kristų, vienatinį, gimusį iš Tėvo“ (DS 125). Šventajame Rašte kalbama apie tikrą sūnybę. Sūnus vadinamas „viengimiu Sūnumi“, „tikroju Sūnumi“ (Jn 1, 18; 3, 16).

Krikščionybėje Jėzus Kristus yra tikras Dievas ir tikras žmogus savo dieviškojo asmens vienybėje. Jis yra vienatinis Tėvo Sūnus ir pats Dievas. Jis – Atpirkėjas, savo gyvybę atidavęs kaip išpirką už daugelį.

Apaštalas Petras išpažino, kad Jėzus yra „Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus“ (Mt 16, 16), o Jėzus iškilmingai atsakė: „Ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje“ (Mt 16, 17). Tą patį sako ir Paulius, kalbėdamas apie savo atsivertimą Damasko kelyje: „Kai tas, kuris mane pasirinko dar esantį iščiose ir pašaukė savo malone, panorėjo apreikšti manyje savo Sūną, kad paskelbčiau Evangeliją pagonims...“ (Gal 1, 15–16). „Saulius be-regint ėmė skelbti sinagogose, kad Jėzus yra Dievo Sūnus“ (Apd 9, 20; KBK 442).

Apaštalas Petras galėjo pripažinti transcendentinį Jėzaus, Mesijo, dieviškosios sūnybės pobūdį, nes aiškiai tai girdėjo iš paties Jėzaus. Prieš tribunolą į kaltintojų klausimą: „Tai Tu esi Dievo Sūnus?“, Jėzus atsakė: „Taip yra, kaip sakote: Aš Esu!“ (Lk 22, 70).

Jėzaus Krikšto ir Atsimainymo momentais Evangelijos perduoda Tėvo žodžius, kuriais Jėzus vadinamas Jo „mylimuoju Sūnumi“ (Mt 3, 17). Jėzus pats save vadina Viengimiu Dievo Sūnumi (Jn 3, 16) ir tuo titulu patvirtina savo amžinąjį buvimą (Jn 10, 36; KBK 443–444).

Dievo Sūnaus vardas reiškia vienintelį tokį ir amžiną Jėzaus Kristaus santykį su Dievu, savo Tėvu: Jis yra viengimis Tėvo Sūnus (Jn 1, 14) ir pats yra Dievas (Jn 1, 1). Kad būtum krikščionis, privalai tikėti, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus (Apd 8, 37). Išpažinti Jėzų ar Jo šauktis kaip Viešpaties reiškia tikėti Jo dievyste. „Nė vienas negali ištarti: „Jėzus yra Viešpats“, jei Šventoji Dvasia nepaskatina“ (1 Kor 12, 3; KBK 454–455).

Taigi krikščionys tiki, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, Viešpats.

## 8.2. Islame

Nors musulmonai niekada nevadina jo tiesiog Jėzumi, bet visada priduria frazę: „Tegul bus jam ramybė“, Korane pabrėžiama: „Netinka Visagaliui ir Garbingajam Dievui paimti sau sūnų ir niekada Jis jo neėmė. Šlovė ir Garbė Jam Vienam Dievui Šlovingam“ (Koranas 19, 34–35). Kad Jėzus musulmonų negali būti garbinamas kaip Dievas Korane konstatuojama dar bent keliose vietose (Koranas 5, 17; 5, 72; 9, 30). „Sakyk, Jis – Dievas vienintelis, Dievas – amžinas, negimdąs ir negimęs, ir nėra nieko į Jį panašaus“ (Koranas 112, 1–4). Musulmonai pabrėžia, kad kūdikis Jėzus lopšyje pasiskelbia esąs Dievo pranašas, o ne Dievo Sūnus, nes Dievas yra „aukščiau už sūnaus turėjimą“ (Woodward, 2000).

Nors Jėzaus gyvenimas ir veikla musulmonų tikėjime apipinti mitais bei legendomis, kurios praktiškai pripažįsta Jį Dievu, joks musulmonas negalėtų sau leisti pripažinti Jėzaus Dievu, nes toks pripažinimas būtų tolygus atsimeitimui nuo islamo, kas baustina mirtimi. Todėl Jėzui islamo teikiama pagarba, be abejo, yra ribota. Galima teigti, kad musulmonai netiki ir neišpažįsta, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, Viešpats.

## 9. Jėzus – pranašas

### 9.1. Krikščionybėje

Jėzus, matydamas tėvynainių užvertas širdis, išsako Jo atmetimo priežastis, primindamas: „Pranašas negerbiamas savo tėviškėje“ (Jn 4, 43). Pranašas ir Jo žinia visada yra nepatogūs. Jėzus skelbė gerąją Dievo karalystės naujieną – vykdė pranašišką funkciją. Samarietė moteris išpažino: „Aš matau, Viešpatie, jog esi pranašas“ (Jn 4, 19).

Jėzus vykdė kunigo, pranašo ir karaliaus tarnystę, nes Tėvas Jį patepė Šventąja Dvasia ir padarė Jį „Kunigu, Pranašu ir Karaliumi“ (Familiaris Consortio, 50; KBK 783, 873). Krikščionys tiki, kad Jėzus buvo Dievo pasiuntinys, vykdė pranašišką funkciją, buvo pranašų pranašas, bet ne tik, jis – Viešpats, Dievas.

### 9.2. Islame

Dievas siuntė žmonėms pranašus, kad atskleistų dvasinį Įstatymą, pagal kurį turėtų gyventi žmonija. Jėzus vienas jų, siųstas žydams, kad primintų Mozės liudijimus ir pagilintų Toros suvokimą. Jis iš Toros neišbraukė nė vienos raidės, nors įtraukė naujų nurodymų: „Būk tobulas, kaip tobulas yra dangiškasis Tėvas“ (Jėzus Kristus musulmonams, 2007). Jėzus islamo gerbiamas kaip žmonėms skleidęs Dievo žodį, todėl neretai jis ir pats vadinamas

Dievo žodžiu (Koranas 4, 171). Jėzaus skleistasis žodis, remiantis Koranu, buvo Evangelija (Koranas 5, 46; Račius, 1999).

Islame Jėzus, kaip ir Adomas, Mozė, Abraomas bei kiti Senojo Testamento patriarchai ir pranašai, laikomas musulmonu. Pranašas Mahometas laikomas paskutiniuoju pranašu, „pranašų antspaudu“. Pranašų hierarchijoje Jėzus yra didis pranašas, bet pagal svarbą rikiuojasi po Mahometo.

Koranas kalba, kad Jėzus lopšyje pasiskelbė esąs pranašas. „Iš tiesų aš esu Dievo tarnas, Jis davė man Raštus ir padarė mane pranašu, ir palaimino mane, kad ir kur aš būčiau, ir įsakė man melstis ir dalyti malones, kol gyvensiu, ir būti maloniam savo gimdytojui, ir nepadarė manęs despotu“ (Koranas 19, 30).

Musulmonai tiki, kad Jėzus buvo Dievo pranašas. Tikėjimas, kad Jėzus buvo Dievo pranašas, pasiuntinys, yra vienas pagrindinių tikėjimo teiginių islame. Žmogus, kuris netiki Jėzų buvus pranašu, negali būti laikomas musulmonu.

## 10. Jėzus – Švenčiausiosios Trejybės antrasis Asmuo

### 10.1. Krikščionybėje

Švenčiausiosios Trejybės doktrina yra viena pagrindinių krikščionybės tikėjimo tiesų. Švenčiausiosios Trejybės dogma teigia, kad Dievas – tai trys asmenys, skirtingi, bet iš esmės Dievas yra realiai vienas ir tas pats. Asmenų skirtingumas priklauso tik nuo kilmės: Sūnus kyla iš Tėvo, Šventoji Dvasia – iš Tėvo ir Sūnaus kvėpimo (DS 800). Laterano IV susirinkimas (1215 m.) šiais žodžiais apibendrina krikščionių tikėjimą Švenčiausiąja Trejybe: „Tvirtai tikime ir išpažįstame, kad yra vienas ir vienatinis, tikras Dievas: Tėvas ir Sūnus, ir Šventoji Dvasia“ (DS 803).

Dievas yra Triasmenis: Tėvas, Sūnus, Šventoji Dvasia. Sūnus kyla iš Tėvo, yra amžinai gimstantis iš Tėvo, todėl Jėzus Kristus yra antrasis Švenčiausiosios Trejybės Asmuo. Švenčiausiosios Trejybės paslaptis yra svarbiausias krikščionių tikėjimo ir gyvenimo slėpinys. Tai visų kitų tikėjimo paslapčių šaltinis, jas visas nušviečianti šviesa (KBK 234). Krikščionybėje Jėzus yra antrasis Švenčiausiosios Trejybės Asmuo.

### 10.2. Islame

Kaip Jėzaus nepripažįsta Dievo Sūnumi, taip ir Trejybės doktrinos islamas nepripažįsta. „Nesakyk: „Trys“. Liaukis. Tai geriau tau. Dievas yra Vienintelis, Vienas Dievas“ (Koranas 4, 171).

Taigi musulmonai nepripažįsta Švenčiausiosios Trejybės.

## Išvados

Žmogaus išganymo klausimas rūpi tiek krikščionybei, tiek ir islamui. Vesdamos tikinčiuosius į išganymą, siūlydamos savitus išsigelbėjimo variantus, abi šios religijos pripažįsta Jėzaus asmenį. Šių dviejų religijų Jėzaus samprata kai kuriais aspektais panaši, o kai kur – radikaliai skiriasi.

Jėzus	Krikščionybėje	Islame
⇒ prasidėjęs iš Šventosios Dvasios / Dievo	Taip	Taip
⇒ gimęs iš Mergelės Marijos	Taip	Taip
⇒ stebuklingų darbų darytojas	Taip	Taip
⇒ kenčiantysis, prikaltasis prie kryžiaus	Taip	Ne
⇒ prisikėlusysis	Taip	Ne
⇒ įžengusysis į dangų	Taip	Taip
⇒ grįžtantysis pasaulio pabaigoje	Taip	Taip
⇒ Dievo Sūnus, Viešpats	Taip	Ne
⇒ pranašas	Taip / Ne	Taip
⇒ Švenčiausiosios Trejybės antrasis Asmuo	Taip	Ne

Kančia, kryžius ir mirtis yra tai, kas skiria krikščionybės Jėzų Kristų nuo islamiškosios Jėzaus sampratos. Islame nėra vietos Jėzui, kuris patiria sunkią mirtingos egzistencijos naštą, todėl nėra priežasties tikėti juo kaip Dievo Sūnumi, kurį Tėvas pakelia iš mirusiųjų.

Nors Korane Jėzui skiriama daugiau epitetų nei bet kuriam kitam asmeniui (Jis yra ženklas, padėka, liudijimas, iškilusis, palaimintasis, esąs artimas [Dievui]), dorasis, pavyzdys, vadinamas ir tikriniu vardu Jėzus (24 kartus), tituluojamas Mesiju (11 kartų), vadinamas Marijos sūnumi, Pasiuntiniu, Pranašu, Tarnu, Žodžiu ir Dievo dvasia), islamui Jėzus tėra tik pranašas, o krikščionybėje Jėzus unikalus tuo, kad yra vienatinis Dievo Sūnus, įsikūnijęs Dievas, „paslaptis nuostabios vienybės, kuri sujungia dieviškąją ir žmogiškąją prigimtis viename Dievo Žodžio asmenyje“ (KBK, 483).

Gauta 2007 02 10

Pasirašyta spaudai 2007 09 10

Spausdinti rekomendavo: doc. dr. A. Širinskienė,  
dr. R. Vėlavičius

## Literatūra

- Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracija „Nostra aetate“. (2001). *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. Vilnius: Aidai.
- Denzinger-Schönmetzer. (1976). *Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum*. Barselona: Herder.
- Dogminė konstitucija apie Bažnyčią „Lumen gentium“. (2001). *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. Vilnius: Aidai.
- Jėzus Kristus musulmonams*. Prieiga internete: <http://www.spauda.lt/mitai/islamams/jchrist.htm> [žr. 2007-02-19].
- Jonas Paulius II. (1994). *Apaštališkoji Adhortacija „Familiaris Consortio“*. Vilnius: „Lumen“ fondo leidykla.
- Katalikų Bažnyčios katekizmas*. (1996). Kaunas: Tarpiecezinė katechetikos komisijos leidykla.
- Khalidi, T. (2003). Jesus through Muslim eyes. *Religion & Ethics*. September 2. Prieiga internete: <http://www.bbc.co.uk/religion/religions/islam/beliefs/isa.shtml> [žr. 2007-01-14].
- Kristaus keliai. (2001). Prieiga internete: [www.ways-of-christ.com/print/lt.pdf](http://www.ways-of-christ.com/print/lt.pdf) [žr. 2007-01-22].
- Munajjid al M. S. (2007). *The true nature of the enmity between the Muslims and the Jews*. Prieiga internete: [www.islam-qa.com](http://www.islam-qa.com) [žr. 2007-03-02].
- Račius, E. (1999). Jėzaus paveikslas isleme. *Prizmė 2*. Prieiga internete: <http://www.prizme.liolt.org/straipsniai/search.php?action=view&id=191&go=1&tp=1> [žr. 1999-12-19].
- Šv. Koranas. Prieiga internete: <http://www.islamas.lt/svkoranas.php> [žr. 2007-02-19].
- Šventasis Raštas*. (1998). Vilnius: Katalikų pasaulis.
- The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison*. Prieiga internete: <http://www.soundvision.com/Info/Jesus/inIslam.asp> [žr. 2007-02-19].
- The Koran*. Prieiga internete: <http://www.hti.umich.edu/k/koran/> [žr. 2007-02-27].
- Valuckas, T. (2004). Panašūs ir skirtingi. *Katalikų pasaulis 1*.
- Woodward, K. L. (2000). The Other Jesus. *Newsweek*. March 27. Prieiga internete: <http://www.rickross.com/reference/messianic/messianic5.html> [žr. 2007-01-14].

## THE IMAGE OF JESUS IN CHRISTIANITY AND ISLAM

### Remigijus Oželis

#### Summary

Both Christianity and Islam have existed in Lithuania for 600 years. Both these religious traditions have some things in common: they both believe in one God, who revealed his will in the Holy Scriptures; both of them wait for the end of the world when God's justice and might will triumph; Abram is acknowledged as the father of the faith; however, the person of Jesus from Nazareth who is common to both traditions frequently remains unnoticed.

The aim of this article is to present the image of Jesus in Christianity and Islam by using comparison. In pursuit of inter-religious dialogue the best thing to do for both Christians and Muslims is to acquaint themselves with each other's conception of Jesus. Therefore, the object of the research is conception of Jesus in Christianity and Islam.

The tasks are to discuss the understanding of Jesus in Christianity and Islam and to state similarities and differences of this conception in the following aspects: 1) conception by the Holy Spirit, 2) being born of the Virgin Mary, 3) performance of miracles, 4) suffering and crucifixion, 5) resurrection, 6) ascending into Heaven, 7) coming back at the end of the world, 8) the Son of God, the Lord, 9) the prophet, and 10) the Person of the Holy Trinity.

The methods of the study include systematic research, comparative analysis and generalisation of the scientific literature. Since the major source of knowledge about Jesus for Christians is the Bible and for Muslims – the Koran, the research is firstly based on these Scriptures and also on official documents of the Catholic Church and experts of these two religions.

Christianity and Islam both believe in the person of Jesus while leading their believers into salvation and offering individual variants of salvation. However, their understanding of Jesus is sometimes similar and sometimes differs radically.

Jesus	Christianity	Islam
⇒ conceived by the Holy Spirit/ God	Yes	Yes
⇒ born of the Virgin Mary	Yes	Yes
⇒ performer of miracles	Yes	Yes
⇒ suffering and crucified	Yes	No
⇒ rising from the dead	Yes	No
⇒ ascending into heaven	Yes	Yes
⇒ returning at the end of the world	Yes	Yes
⇒ God's Son, Lord	Yes	No
⇒ prophet	Yes / No	Yes
⇒ the second Person of the Holy Trinity	Yes	No

The suffering, cross and death are what differentiate between Christian Jesus Christ and Jesus in Islam. In Islam there is no place for Jesus who experiences the complete burden of mortal existence and, therefore, there is no reason to believe in Him as the Son of God, who is resurrected from the dead by the Father. In Islam Jesus is only a prophet whereas in Christianity Jesus is unique in being the only Son of the Father, the God becoming Man, the Mystery of the amazing unity which unites the godly and human nature in one Person of God's Word.